

บทที่ ๓

การเรียบเรียงถ้อยคำ

สาระการเรียนรู้

๑. กลุ่มคำ หรือวลี
๒. ประโยค
๓. ย่อหน้า
๔. ส่วนวนโวหาร

จุดประสงค์ปลายทาง

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการเรียบเรียงถ้อยคำ สามารถเรียบเรียงถ้อยคำ เพื่อใช้ในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

จุดประสงค์นำทาง

๑. เลือกใช้คำประ โยค และส่วนวนโวหารในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม
๒. เรียบเรียงถ้อยคำเพื่อนำไปใช้ในการสื่อสารได้ตามวัตถุประสงค์
๓. จับใจความสำคัญของข้อความแต่ละย่อหน้าได้

สาระสำคัญ

การเรียบเรียงถ้อยคำเป็นการนำคำมาผูกกันเข้าเพื่อให้ได้ใจความที่ชัดเจนสมบูรณ์ สามารถนำไปใช้ในการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดสัมฤทธิผลในการสื่อสาร โดยเราสามารถเรียบเรียงถ้อยคำเป็น วลี ประโยค ส่วนวนโวหาร และเป็นย่อหน้า สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงในการเรียบเรียงถ้อยคำคือ การเลือกใช้คำโดยจะต้องเลือกใช้คำให้ตรงความหมาย กะทัดรัดชัดเจน ถูกต้องเหมาะสม

การเรียงเรียงถ้อยคำเพื่อการสื่อสาร

ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้สื่อสารต้องนำคำมาผูกกันเข้าเพื่อให้ได้ใจความที่สมบูรณ์ มีความหมายชัดเจน และสามารถสื่อสารให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดสัมฤทธิ์ผล ในการสื่อสาร โดยสามารถเรียงเรียงถ้อยคำเป็นวลี ประโยค เป็นสำนวนโวหาร และเป็นย่อหน้า ดังนี้

๑. กลุ่มคำ หรือวลี

๑.๑ ความหมายของกลุ่มคำหรือวลี

กลุ่มคำหรือวลี หมายถึง คำตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไป มาเรียงต่อกัน ทำให้เกิดความหมาย เพิ่มขึ้น ชัดเจนขึ้น แต่ความหมายดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์เหมือนประโยค โดยทั้งกลุ่มคำจะทำหน้าที่ เหมือนคำ คำหนึ่งในประโยคเท่านั้น เช่น

อาหารเสริมชนิดใหม่	กุหลาบสีแดง
บ่นพึมพำ	สินค้าพื้นเมือง
น้ำผลไม้	นักศึกษาวิชาทหาร

๑.๒ ชนิดและหน้าที่ของกลุ่มคำ

หากพิจารณาชนิดของกลุ่มคำจากการทำหน้าที่ในประโยค จะแบ่งกลุ่มคำออกเป็น ๓ ชนิด ดังนี้

๑.๒.๑ **กลุ่มคำที่ใช้เหมือนคำนาม** จะทำหน้าที่เช่นเดียวกับคำนาม คือ เป็นประธาน เป็นกรรม เป็นส่วนเติมเต็ม เป็นส่วนขยายคำนาม เป็นส่วนขยายตัวแสดง และเป็นคำเรียกขาน เช่น

เราชอบดื่มน้ำผลไม้	ทำหน้าที่เป็นกรรม
วิทยาลัยเทคนิคสัสดีหีบ มีนักเรียนหลายพันคน	ทำหน้าที่เป็นประธาน
ภาพถ่ายพระบรมมหาราชวังมีคนซื้อแล้ว	ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายคำนาม
ผู้มีเกียรติทั้งหลายโปรดปรานมือดัง ๆ	ทำหน้าที่เป็นคำเรียกขาน

๑.๒.๒ **กลุ่มคำที่ใช้เหมือนคำสรรพนาม** เป็นกลุ่มคำที่ทำหน้าที่ เช่นเดียวกับคำสรรพนาม คือ เป็นประธาน เป็นกรรม เป็นส่วนเติมเต็ม และเป็นคำเรียกขาน เช่น

เธอทุกคน จงฟังครูพูด	ทำหน้าที่เป็นประธาน
ท่านผู้มีเกียรติ กรุณาอยู่ในความสงบ	ทำหน้าที่เป็นคำเรียกขาน
บุคคลที่โชคดี คือ พวกท่านทั้งหลาย	ทำหน้าที่เป็นส่วนเติมเต็ม

๑.๒.๓ **กลุ่มคำที่ใช้เหมือนคำกริยา** จะทำหน้าที่เช่นเดียวกับคำกริยา เช่น เป็นตัวแสดง เป็นประธาน เป็นส่วนขยายคำนาม และเป็นส่วนขยายตัวแสดง เช่น

คุณพ่ออ่านสารคดี <u>เที่ยวรอบโลก</u>	ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายคำนาม
<u>บ่นพิมพ์</u> เป็นลักษณะของคนสูงอายุ	ทำหน้าที่เป็นประธาน
<u>ผู้ชายคนนั้นนั่ง</u> ตาลอย	ทำหน้าที่เป็นตัวแสดง

๑.๒.๔ **กลุ่มคำที่ใช้เหมือนคำวิเศษณ์** จะทำหน้าที่เช่นเดียวกับคำวิเศษณ์ คือ เป็นส่วนขยายคำนาม คำสรรพนาม ขยายตัวแสดง และขยายคำวิเศษณ์ เช่น

อาหารร้าน <u>นี้</u> อร่อยเหลือเกิน	ทำหน้าที่เป็นคำขยายคำกริยา
นักกีฬาวิ่งเร็ว <u>ชั่วพริบตา</u> ก็ถึงเส้นชัย	ทำหน้าที่เป็นคำขยายคำวิเศษณ์

๑.๒.๕ **กลุ่มคำที่ใช้เหมือนคำบุพบท** จะทำหน้าที่เช่นเดียวกับคำบุพบท เช่น เชื่อมกลุ่มคำกริยากับคำนาม เชื่อมคำกริยากับคำสรรพนาม เชื่อมกลุ่มคำนามกับคำนาม และเชื่อมคำวิเศษณ์กับคำนาม เช่น

คุณครูยืนพูด <u>ท่ามกลาง</u> เด็กนักเรียน	ทำหน้าที่เชื่อมกลุ่มคำกริยากับคำนาม
เขาร้องเพลงเพราะ <u>ประหนึ่ง</u> เป็นนักร้องอาชีพ	ทำหน้าที่เชื่อมคำวิเศษณ์กับคำนาม

๑.๒.๖ **กลุ่มคำที่ใช้เหมือนคำสันธาน** จะทำหน้าที่เช่นเดียวกับคำสันธาน คือ เชื่อมประโยคกับประโยค และเชื่อมกลุ่มคำนามกับคำกริยา เช่น

ฉันจะเรียนดนตรี <u>ถ้าหากว่า</u> คุณแม่อนุญาต	ทำหน้าที่เชื่อมประโยคกับประโยค
การเที่ยวเตร่ <u>ในขณะที่</u> กำลังสอบย่อมเกิดผลเสียกับตนเอง	ทำหน้าที่เชื่อมกลุ่มคำนามกับกลุ่มคำกริยา

๑.๒.๗ **กลุ่มคำที่ใช้เหมือนคำอุทาน** จะทำหน้าที่เช่นเดียวกับคำอุทาน เช่น
พุทโธเอ๊ย! ใครหนอนำเด็กทารกมาทิ้งใจร้ายจริงๆ
ตายแล้ว! วันนี้ยังไม่ได้ทำการบ้านเลย

๒. ประโยค

๒.๑ **ความหมายของประโยค** พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ ได้ให้คำอธิบายคำว่า ประโยค ไว้ดังนี้ “คำพูด หรือข้อความที่ได้ความบริบูรณ์ตอนหนึ่งๆ เช่น ประโยคบอกเล่า ประโยคปฏิเสธ ประโยคคำถาม”

วัลยา ชาญขวัญยืน กล่าวว่า “ประโยค คือ คำหรือกลุ่มคำที่นำมาเรียงกันตามความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ และสามารถสื่อความได้ว่ามีอะไรเกิดขึ้น หรืออะไรมีสภาพเป็นอย่างไร

ซึ่งจะกล่าวอย่างง่ายๆ ประโยค ก็คือ คำพูดหรือข้อความที่กล่าวมาแล้วได้ใจความสมบูรณ์ เช่น

วลี (กลุ่มคำ)**ประโยค**

วิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ (นามวลี)	วิทยาลัยเทคนิคสัตหีบตั้งอยู่ที่จังหวัดชลบุรี
น่ารักมาก (กริยาวลี)	ลูกหมาสีขาวยาวตัวนั้นน่ารักมาก
แอบมองทางหน้าต่าง (กริยาวลี)	เขาแอบมองเธอทางหน้าต่างทุกวัน

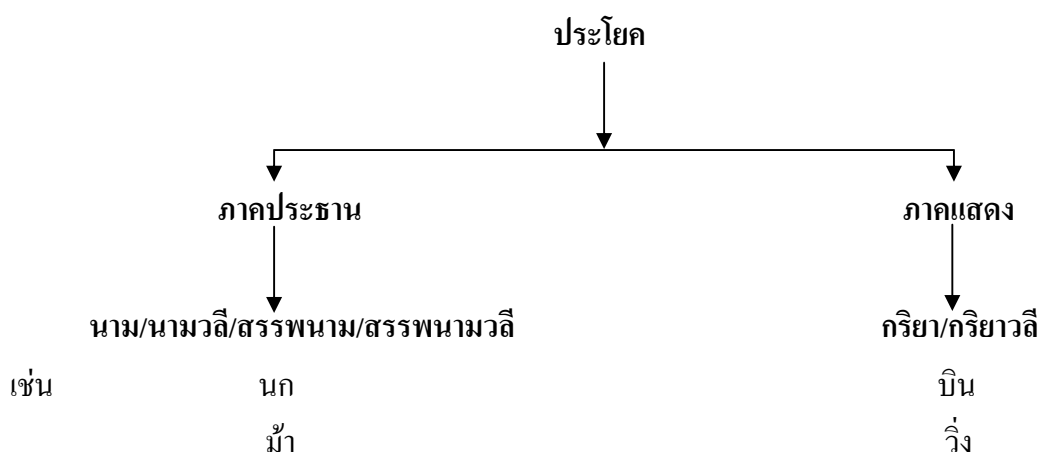
จากตัวอย่าง จะเห็นได้ว่าการผูกประโยคนั้นจะต้องนำคำมาเรียบเรียงให้สัมพันธ์กันอย่างน้อยที่สุดประโยคจะต้องประกอบด้วย ประธาน และกริยา ถ้าขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไปจะทำให้ใจความไม่สมบูรณ์ และจะเป็นเพียงวลีเท่านั้น ดังนั้นจำนวนคำในประโยคจึงไม่ใช่เครื่องบ่งชี้ว่าประโยคนั้นเป็นข้อความที่สมบูรณ์หรือไม่

๒.๒ โครงสร้างของประโยค

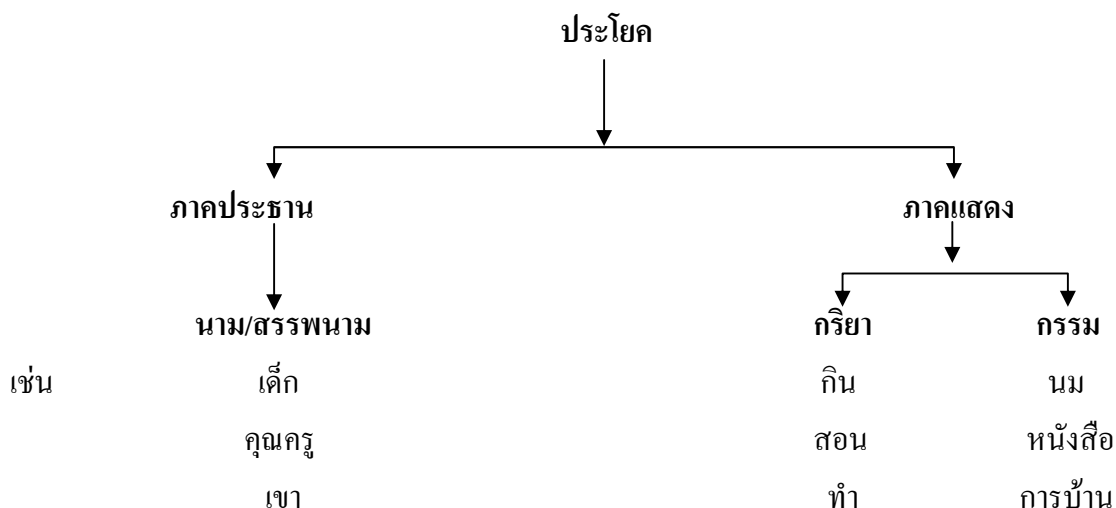
ดังที่กล่าวแล้วว่าอย่างน้อยที่สุด ประโยคจะต้องประกอบด้วยภาคประธาน ได้แก่ ผู้กระทำ (นาม, สรรพนาม) และภาคแสดงซึ่ง ได้แก่ อาการที่กระทำกริยาโดยอาจเพิ่มผู้ถูกกระทำ (กรรม) หรือส่วนขยายเข้าไปเพื่อให้ประโยคชัดเจนขึ้น ซึ่งถ้าเขียนเป็นแผนภูมิแล้วจะได้ดังนี้

แผนภูมิแสดงโครงสร้างของประโยคในรูปแบบต่าง ๆ

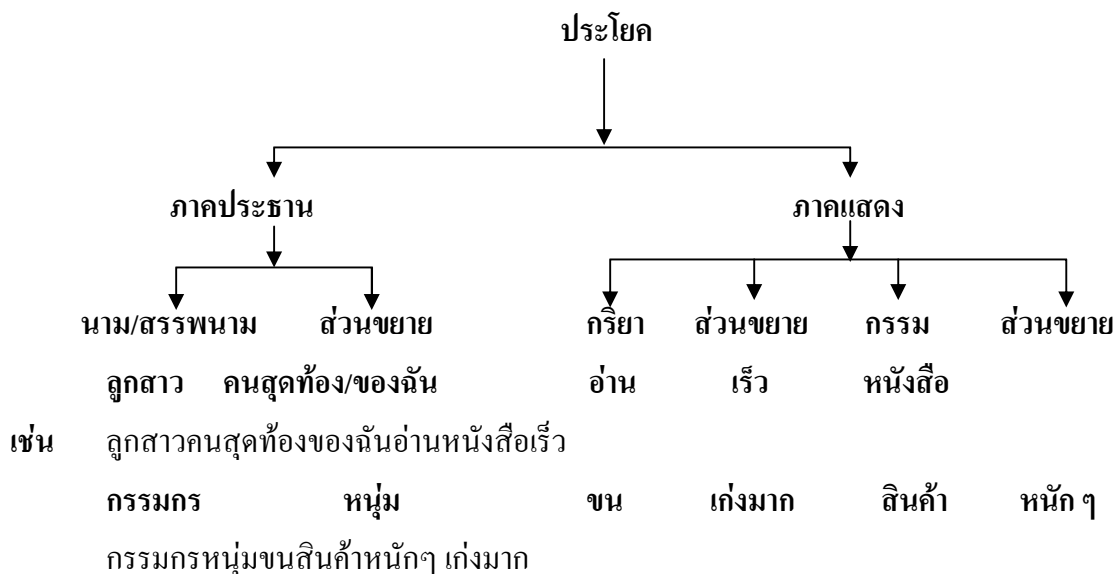
รูปแบบที่ ๑ เป็นโครงสร้างประโยคอย่างง่าย ๆ ประกอบด้วยภาคประธาน ได้แก่ คำนาม หรือสรรพนาม และภาคแสดงคือคำกริยาที่ไม่มีกรรมมารับ

รูปแบบที่ ๒ เป็นประโยคที่ประกอบด้วย ภาคประธาน และภาคแสดง คือ คำกริยาที่ต้องมีกรรมมารับ

รูปแบบที่ ๓ เป็นประโยคที่ประกอบด้วย ภาคประธาน ภาคแสดง (กริยา+กรรม) และเพิ่มส่วนขยายเพื่อทำให้ประโยคชัดเจน และสามารถสื่อความหมายได้ตามที่ต้องการ

๒.๓ ประเภทของประโยค การแบ่งประเภทของประโยคมี ๒ แบบ คือ ประเภทของประโยคตามโครงสร้าง และประเภทของประโยคตามเจตนาผู้สื่อสาร

๒.๓.๑ ประเภทของประโยคตามโครงสร้าง การจำแนกประโยคตามโครงสร้าง จำแนกประโยคได้เป็น ๓ ชนิด คือ ประโยคความเดียว ประโยคความรวม และประโยคความซ้อน

๒.๓.๑.๑ ประโยคความเดียว หรือ เอกรรตประโยค เป็นประโยคที่มีความเดียว โดยจะสังเกตได้ว่ามีกริยาสำคัญเพียงตัวเดียว เช่น

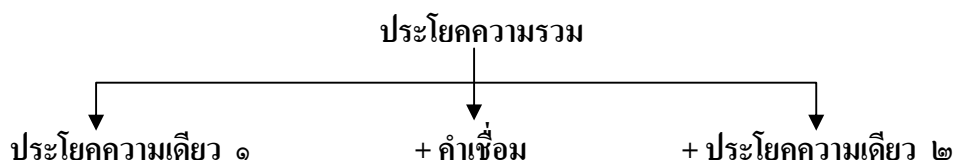
น้องอ่านหนังสือ สินจัยถือตะกร้าดอกไม้
 อากาศร้อนมาก งานเขียนชิ้นนี้น่าสนใจ

จากตัวอย่างข้างต้นจำแนกหน่วยย่อยของประโยคได้ดังนี้

ภาคประธาน		ภาคแสดง			
นาม /สรรพนาม	ส่วนขยาย	กริยา	ส่วนขยาย	กรรม	ส่วนขยาย
น้อง		อ่าน		หนังสือ	
อากาศ		ร้อน	มาก		
งานเขียน	ชิ้นนี้	น่าสนใจ			
สินจัย		ถือ		ตะกร้า	ดอกไม้

จะเห็นได้ว่าประโยคความเดียวเป็นประโยคที่นิยมใช้ในการสื่อสารทั้งในการพูดและการเขียน

๒.๓.๑.๒ ประโยคความรวม หรือ อเนกรรตประโยค คือ ประโยคที่ประกอบด้วย ประโยคความเดียว อย่างน้อย ๒ ประโยค มารวมเป็นประโยคเดียวกัน โดยมีสันธานเชื่อมโครงสร้างพื้นฐานของประโยคความรวม จะเห็นประโยคความเดียวทุกประโยค และเห็นคำเชื่อมชัดเจน ดังนี้

สำหรับคำสันธานที่จะนำมาใช้เชื่อมประโยคความเดียวเข้าด้วยกันนั้น ผู้สื่อสารจะต้องพิจารณาเลือกใช้คำเชื่อมให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความหมายของประโยคทั้งสอง ดังนี้

- ประโยคที่มีเนื้อความคล้ายตามกัน ให้ใช้คำเชื่อม และ
- ประโยคที่มีเนื้อความขัดแย้งกัน ให้ใช้คำเชื่อม แต่
- ประโยคที่มีเนื้อความเป็นเหตุเป็นผล ให้ใช้คำเชื่อม เพราะ
- ประโยคที่มีเนื้อความให้เลือก ให้ใช้คำเชื่อม หรือ

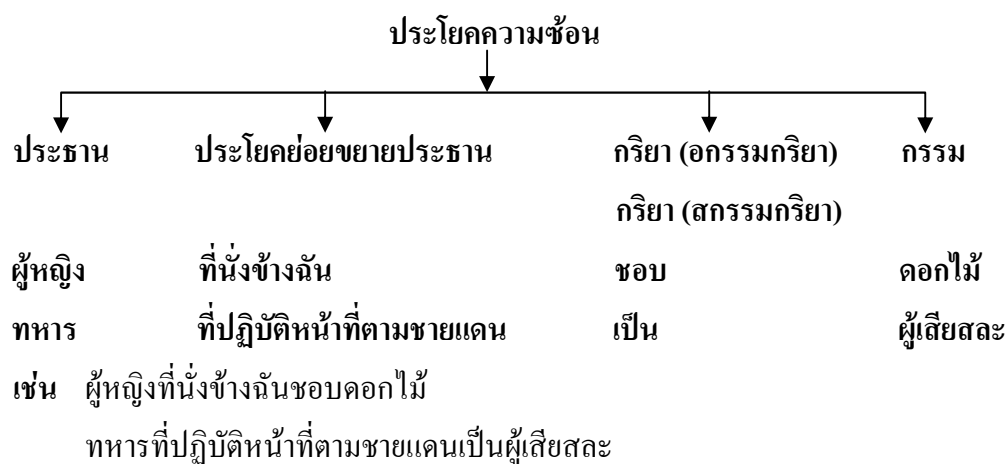
นอกจากนั้นแล้วผู้สื่อสารจะต้องเลือกใช้คำเชื่อมอื่นๆ ให้เหมาะสมกับข้อความ เช่น ดังนั้น, จึง, เว้นแต่, นอกจาก, ถ้า, เมื่อ, ครั้น...จึง, ทั้ง...และ, ไม่อย่างนั้น เป็นต้น และหลังจากที่ใช้

คำเชื่อมประโยคก็สามารถปรับลดคำในประโยคตามความเหมาะสม เพื่อให้ประโยคกระชับขึ้นได้แก่

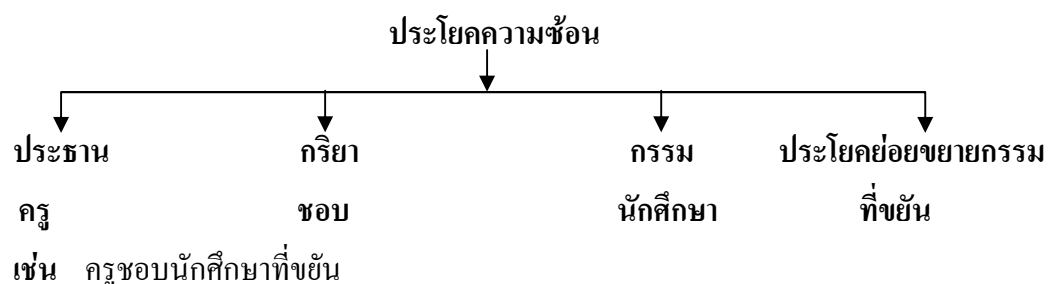
ประโยคความรวมที่ยังไม่ปรับลดคำ	ประโยคที่ปรับลดคำแล้ว
เธอจะเรียนหรือเธอจะเล่น ฉันเลือกเรียนวิชาภาษาไทยเพราะฉันชอบ พี่ไปโรงเรียนและน้องไปโรงเรียน ลูกสาวของเขายัน แต่ลูกชายของเขาก็เกียจ	เธอจะเรียนหรือเล่น ฉันเลือกเรียนวิชาภาษาไทยเพราะชอบ พี่และน้องไปโรงเรียน ลูกสาวของเขายันแต่ลูกชายก็เกียจ

๒.๓.๑.๓ ประโยคความซ้อน หรือสังกรประโยค คือ ประโยคที่เกิดจากการนำประโยคความเดียวตั้งแต่ ๒ ประโยคขึ้นไปมารวมกัน โดยจะมีประโยคหลัก และประโยคย่อยที่ทำหน้าที่ขยายประโยคหลักให้ชัดเจนขึ้น ซึ่งอาจจะขยายส่วนประธาน กริยา หรือกรรมก็ได้ จึงมีโครงสร้างหลายลักษณะดังนี้

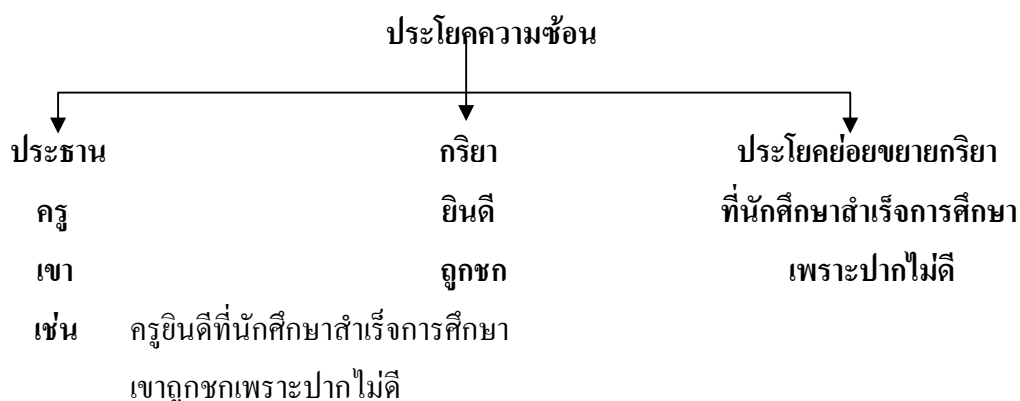
โครงสร้างที่ ๑ ประโยคความซ้อนที่มีประโยคย่อยทำหน้าที่ขยายประธาน

โครงสร้างที่ ๒ ประโยคความซ้อนที่มีประโยคย่อย ทำหน้าที่ขยายกรรม

โครงสร้างที่ ๓ ประโยคความซ้อนที่มีประโยคย่อยทำหน้าที่ขยายคำกริยา

๒.๓.๒ ประเภทของประโยคตามเจตนาของผู้สื่อสาร เราสามารถแยกประโยคตามเจตนาของผู้สื่อสารได้ ๓ ชนิดดังนี้

๒.๓.๒.๑ ประโยคแจ้งให้ทราบ เป็นประโยคที่ผู้พูดเจตนาจะแจ้งให้ผู้ฟังทราบข้อความ หรือเรื่องราวต่างๆ เช่น

เมื่อคืนนี้เกิดพายุฝนทำให้บ้านเรือนเสียหายไปหลายหลัง
น้ำตกแม่สาอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่
วันนี้เป็นวันอาทิตย์

๒.๓.๒.๒ ประโยคถามให้ตอบ เป็นประโยคที่ผู้พูดใช้เพื่อ ถามข้อความบางประการ เพื่อให้ผู้ฟังตอบในสิ่งที่ผู้พูดต้องการทราบ ซึ่งโดยทั่วไปประโยคถามให้ตอบจะมีคำที่ใช้แสดงคำถามอยู่ในประโยค เช่น ใคร ทำไม ที่ไหน อย่างไร เหตุใด หรือ อะไร ฯลฯ เช่น

นักศึกษาคณิดยังไม่ส่งรายงาน
ใครหิวข้าวบ้าง
วันที่ ๒๓ ตุลาคม สำคัญอย่างไร

๒.๓.๒.๓ ประโยคบอกให้ทำ เป็นประโยคที่ผู้พูดใช้สื่อสารเพื่อให้ผู้ฟังกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดตามความต้องการของผู้พูด ซึ่งอาจจะมีลักษณะ ขอร้อง บังคับ อ้อนวอน เชิญชวน ก็ได้ เช่น

ไปอ่านหนังสือที่ห้องสมุดกันเถอะ
เปิดไฟหน่อยซิ
อย่าเปิดไฟนะ

ข้อควรสังเกต ประโยคบอกให้ทำมักจะละประธานไว้ในฐานที่เข้าใจ และหากมีประธาน ประธานจะต้องเป็นสรรพนามบุรุษที่ ๑ พหูพจน์ ได้แก่ เรา พวกเรา หรือ สรรพนามบุรุษที่ ๒ ได้แก่ คุณ ท่าน แก เธอ

๒.๔ หลักการใช้ประโยค การเรียบเรียงถ้อยคำเป็นประโยคเพื่อใช้ในการสื่อสาร เพื่อให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผลมีหลักดังนี้

๒.๔.๑ ประโยคต้องสมบูรณ์ ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ โดยต้องไม่ขาดคำ หรือ มีคำเกิน ไม่ขาดส่วนสำคัญของประโยค และมีการเรียงตำแหน่งของคำในประโยคถูกต้อง เช่น

	ผมจะสู้ขอคุณพ่อคุณด้วยตัวของผมเอง (ขาดคำ)
อาจแก้ไขได้ดังนี้	ผมจะสู้ขอคุณจากพ่อคุณด้วยตัวของผมเอง
	หมาตัวใหญ่ที่นอนอยู่ข้างถนน (ขาดส่วนสำคัญ)
อาจแก้ไขได้ดังนี้	หมาตัวใหญ่ที่นอนอยู่ข้างถนนเป็นของคุณคิด
	สิงโตกั๊กวางตัวใหญ่ (เรียงตำแหน่งคำผิด)
อาจแก้ไขได้ดังนี้	สิงโตตัวใหญ่กั๊กวาง

๒.๔.๒ ประโยคต้องชัดเจน ไม่กำกวม หมายถึง สื่อความหมายเพียงประการเดียวตรงตามเจตนาของผู้สื่อสาร เช่น

	คนที่จับเชือกควรเป็นคนสาว (กำกวม)
อาจแก้ไขได้ดังนี้	คนที่จับเชือกควรเป็นคนสาวเชือก

๒.๔.๓ ประโยคต้องกะทัดรัด หมายถึง ประโยคที่ใช้คำน้อย แต่สามารถสื่อความหมายได้ตามที่ต้องการ เช่น

	เขาเป็นนักศึกษาแผนกช่างไฟฟ้า เรียนอยู่ชั้นปีที่ ๓ แผนกช่างไฟฟ้าวิทยาลัยเทคนิคสัทหีบ (ใช้คำฟุ่มเฟือย)
อาจแก้ไขได้ดังนี้	เขาเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ ๓ แผนกช่างไฟฟ้าวิทยาลัยเทคนิคสัทหีบ
	ภาษาไทยในปัจจุบันนับวันจะเสื่อมลงไปทางที่ไม่สมควร
อาจแก้ไขได้ดังนี้	ภาษาไทยในปัจจุบันนับวันจะเสื่อม

๒.๔.๔ ประโยคต้องสมเหตุสมผลมีสัมพันธภาพ เช่น

	เธอเป็นคนสวย และ เรียนไม่เก่ง (ใช้คำเชื่อมผิด)
อาจแก้ไขได้ดังนี้	เธอเป็นคนสวยแต่เรียนไม่เก่ง

๒.๔.๕ ต้องมีการเน้นความ หรือรวบความ เพื่อให้ประโยคกระชับ โดยอาจนำคำที่ต้องการเน้นไว้ต้นประโยค ท้ายประโยค หรือใช้วิธีการกล่าวซ้ำๆ ก็ได้ เช่น

เป็นหนึ่งในได้เกรด ๔ วิชาภาษาไทย (คำที่ต้องการเน้นอยู่ต้นประโยค)

เพื่อประเทศชาติ เขายอมเสียสละเลือดเนื้อและชีวิตได้ (คำที่ต้องการเน้นอยู่ท้ายประโยค)

อาจแก้ไขได้ดังนี้	หนังสือเป็นสิ่งที่มีคุณค่า หนังสือช่วยสร้างปัญญา หนังสือช่วยสร้างความหรรษา หนังสือจึงเป็นทั้งครู และเป็นทั้งเพื่อน ที่ปรารถนาดีกับผู้อ่านเสมอ (การกล่าวซ้ำ)
อาจแก้ไขได้ดังนี้	หนังสือเป็นสิ่งที่มีคุณค่า ช่วยสร้างปัญญา สร้างความหรรษา หนังสือจึงเป็นทั้งครู และเพื่อนที่ปรารถนาดีกับผู้อ่านเสมอ ท่านที่ต้องการขายทีวีเสีย ตู้เย็นเสีย วิทยุเสีย เครื่องซักผ้าเสีย ๆ นามายขายได้ที่นี้
อาจแก้ไขได้ดังนี้	ท่านที่ต้องการขายอุปกรณ์ไฟฟ้าทุกชนิดที่เสียแล้ว สามารถนำมาขายได้ที่นี้

๓. ย่อหน้า

๓.๑ ความหมายของย่อหน้า ภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร กล่าวว่า ย่อหน้า คือ “กลุ่มประโยคที่มารวมกันเพื่อแสดงความคิดสำคัญเพียงอย่างเดียว และเป็นส่วนหนึ่งของงานเขียนเรื่องหนึ่ง ย่อหน้าประกอบด้วย ประโยคใจความ และประโยคประกอบที่ขยายความคิดของประโยคใจความนั้น”

ย่อหน้าเป็นเครื่องหมายวรรคตอนอย่างหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนต้องการเสนอความคิดใหม่ โดยไม่มีการใช้เครื่องหมายอย่างใดอย่างหนึ่งแสดงให้เห็น แต่จะใช้วิธีการเขียนด้วยการย่อข้อความบรรทัดแรกของย่อหน้าเข้าไปจากแนวกระดาษประมาณ ๓ – ๑๐ ตัวอักษร ส่วนข้อความบรรทัดต่อไปจะเขียนชิดหน้ากระดาษเป็นแนวเดียวกันตลอด ความยาวประมาณ ๓ – ๕ บรรทัด แต่ทั้งนี้อาจจะพบย่อหน้าที่มีความยาวเกินกว่า ๓ – ๕ บรรทัด หรือน้อยกว่า ๓ – ๕ บรรทัด ในงานเขียนเฉพาะรูปแบบได้แก่ในงานเขียนทางวิชาการ ในบทสนทนา เป็นต้น

๓.๒ ส่วนประกอบของย่อหน้า ย่อหน้าจะประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ๒ ส่วน คือ

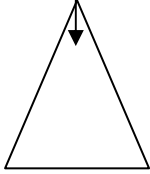
๓.๒.๑ ส่วนที่เป็นความคิดสำคัญ หรือ ประโยคใจความ ถือเป็นความคิดหลักที่ผู้เขียนต้องการแสดงให้ผู้อ่านทราบ โดยในแต่ละย่อหน้าจะต้องมีความคิดหลักเพียงประการเดียวเท่านั้น

๓.๒.๒ ประโยคขยายความ (พลความ) เป็นส่วนที่ขยายความ หรือให้รายละเอียดของความคิดหลัก หรือประโยคใจความสำคัญให้เข้าใจชัดเจน โดยเขียนเรียงตามลำดับเรื่อง ลำดับสถานที่ ลำดับเหตุการณ์ และลำดับเหตุผล จึงจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดของผู้เขียน

๓.๓ รูปแบบของย่อหน้า ย่อหน้ามี ๕ รูปแบบดังนี้

๓.๓.๑ รูปแบบที่ ๑ ประโยคใจความสำคัญอยู่ตอนต้นย่อหน้า และประโยคขยายความเขียนขยายความต่อเนื่องไปตามลำดับ

ประโยชน์ใจความ

ประโยชน์ขยายความ

ตัวอย่าง

การจับปูในป่าคงคิดจำเป็นต้องใช้ความสังเกต

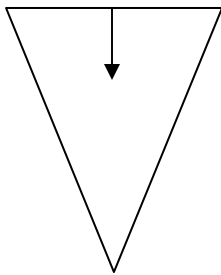
พอสมควร โดยเฉพาะขนาดของรูปกับรูจะใกล้เคียงกันมาก แต่หากลึกลงไปก็จะทราบถึงความแตกต่าง เพราะรูนั้นยังลึกลงเข้าไปลึกเท่าไรก็จะมีสภาพเรียวเล็กเข้าทุกที ขณะที่รูลึกลงเข้าไปแล้วขนาดจะใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ เพราะงูต้องอาศัยพื้นที่ในการกลับตัว เวลาจะโผล่ออกมาอีกครั้ง

(สารคดีธรรมชาติ ตอน หากโลกนี้ไม่มีปู ของวันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์)

๓.๓.๒ รูปแบบที่ ๒ ประโยคใจความสำคัญอยู่ตอนท้ายย่อหน้า โดยมีประโยชน์ขยายความ

นำมาก่อน

ประโยชน์ขยายความ

ประโยชน์ใจความ

ตัวอย่าง

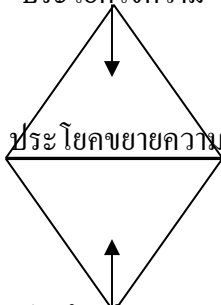
ความบกพร่องที่เสนอมาสู่ประการนั้น ถ้าผู้ที่

เกี่ยวข้องในวงการหนังสือพิมพ์จะสละเวลาสักนิด เพิ่มความเอาใจใส่สักหน่อย ก็คงแก้ไขได้ไม่ยากนัก ขอแต่เพียงอย่าอ้างว่า “หนังสือพิมพ์เป็นวรรณกรรม รีบเร่ง รีบเขียน รีบพิมพ์ รีบขาย” เพราะในโลกทุกวันนี้ทุกคนก็ต้องรีบด้วยกันทั้งนั้น คนอ่านก็อยากอ่านคำที่ถูก ความที่ชัดเจน เรื่องที่น่าสนใจและเขาคว่ามีสิทธิ์เรียกร้องสิ่งเหล่านี้ด้วย หรือว่าเขาไม่มี...?

(สุวรรณ เกรียงไกรเพ็ชร วารสารอักษรศาสตร์วิจารณ์)

๓.๓.๓ รูปแบบที่ ๓ ประโยคใจความสำคัญอยู่ตอนต้น และตอนท้ายย่อหน้ามีประโยชน์ขยายความอยู่ระหว่างประโยคใจความทั้งสอง

ประโยชน์ใจความ

ประโยชน์ขยายความ

ประโยชน์ใจความ

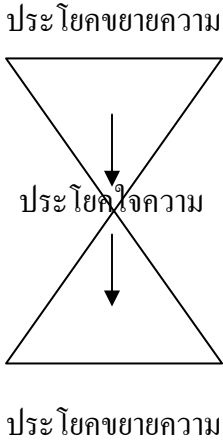
ตัวอย่าง

ปัจจุบันนี้สภาพการณ์หลายอย่างบ่งบอกว่าเป็น

คราวที่เราจะต้องละวางความตามใจตัวเองแล้ว และจะต้องนึกถึงชาติประเทศกันให้หนักแน่น ทุกฝ่ายทุกคนควรจะได้เร่งรัดปฏิบัติสรรพกิจการงานทุกด้านโดยจะมักเขม้น ให้ประสานสอดคล้อง ประองคองและเกื้อกูล ตั้งมั่นอยู่ในความสุจริต สามัคคี และความไม่ประมาท ใช้สติปัญญาความสามารถให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุด ยึดเอาอิสรภาพ อธิปไตย และประโยชน์สุขของประชาชนคนไทยเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุด เพื่อรักษาประเทศชาติ และความเป็นไทยของเราให้ดำรงอยู่ตลอดไปสืบกาลนาน

(พระบรมราชาวาท ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)

๓.๓.๔ รูปแบบที่ ๔ ประโยคใจความอยู่ตอนกลางย่อหน้า โดยมีประโยคขยายความอยู่ตอนต้น และตอนท้ายของย่อหน้า

ตัวอย่าง “...โอกาสนี้ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายในมหาสมาคมนี้ ตลอดจนประชาชนชาวไทยทั่วหน้า ได้ตั้งความคิดจิตใจแน่วแน่ หนักแน่นอยู่ในความซื่อสัตย์ สุจริต และความขยันหมั่นเพียร ความเพียรที่ถูกต้องเป็นธรรม และพึงประสงค์นั้น คือความเพียรที่จะกำจัดความเสื่อมให้หมดไป และระวังป้องกันมิให้เกิดขึ้นใหม่อย่างหนึ่ง กับความเพียรที่จะสร้างสรรค์ความดี ความเจริญให้บังเกิดขึ้น และระวังรักษามิให้เสื่อมสิ้นไปอย่างหนึ่ง ความเพียรทั้งสองประการนี้ เป็นอุปการะอย่างสำคัญแก่การปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน ถ้าทุกคนในชาติจะได้ตั้งตน ตั้งใจอยู่ในความเพียรดังกล่าว”

(พระบรมราชาวาท ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)

๓.๓.๕ รูปแบบที่ ๕ เป็นการเขียนย่อหน้าที่ไม่ปรากฏประโยคใจความ มีแต่ความคิดสำคัญซึ่งแฝงอยู่ในย่อหน้า

“ในชีวิตของเรา ไม่ว่าเราจะทำอะไรก็ตาม เรา จะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อเรามีความตั้งใจและ ความเพียรพยายาม แม้จะไม่ได้ประสบความสำเร็จในตอนแรกๆ จงอย่าท้อแท้หรือยอมแพ้ต่อสิ่งใดง่ายๆ แต่จงอดทนสู้ต่อไป”

(อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา : แนว ทางสู่ความสุข)

๓.๔ ลักษณะของย่อหน้าที่ดี ย่อหน้าที่ดีควรมีลักษณะที่สำคัญ ๔ ประการ คือ

๓.๔.๑ มีเอกภาพ คือ มีความเป็นหนึ่งโดยแสดงความคิดหลักหรือประโยคใจความเพียง ประการเดียว และมีประโยคขยายที่สนับสนุนประโยคใจความ

๓.๔.๒ มีสัมพันธภาพ คือ มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ทั้งในย่อหน้า และระหว่างย่อหน้า ซึ่งทำได้ โดยการจัดระเบียบความคิดให้ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน

๓.๔.๓ มีสารัตถภาพ คือ การเน้นความหรือข้อความที่สำคัญให้ปรากฏเด่นชัด

๓.๔.๔ มีความสมบูรณ์ ซึ่งทำได้โดยการเขียนส่วนขยายความให้ครอบคลุมความคิดหลัก โดยใช้เหตุผลประกอบการเขียน และนอกจากนั้นจะต้องใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมด้วย

๔. ส่วนนโวหาร

ส่วนนโวหารที่ใช้ในการเขียนนั้น จะแยกเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนที่เป็นส่วนน และส่วนที่เป็นโวหาร

๔.๑ ส่วนน

๔.๑.๑ ความหมายและความสำคัญของส่วนนไทย

ส่วนน หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่พูดเป็นชั้นเชิงโดยมีความหมายไม่ตรงตามตัวอักษร ถ้าถ้อยคำหรือข้อความนั้นใช้กันจนแพร่หลาย ก็อาจเข้าใจได้ในทันที แต่ถ้าถ้อยคำหรือข้อความนั้นยังไม่แพร่หลายจะต้องใช้การตีความจึงจะเข้าใจ

เสนีย์ วิจารณ์, สุระ ดามาพงษ์ และ ชัยวัฒน์ สีแก้ว กล่าวว่า ส่วนนไทยเป็นผลผลิตทางภาษาที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม ความรู้สึกนึกคิด สภาพความเป็นอยู่ ค่านิยม ตลอดจนวิวัฒนาการของคนไทยได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้น ส่วนนไทยยังประกอบด้วยคำสอน คำเตือนสติ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสาร ทำให้การสื่อสารมีอรรถรส และนอกจากนั้นยังเป็นการสืบสานวัฒนธรรมของชาติไว้มิให้สูญหายไป

๔.๑.๒ ลักษณะของส่วนนไทย ส่วนนไทยมีลักษณะ ดังนี้

๔.๑.๒.๑ มีความหมายโดยนัย ไม่ตรงตามตัวอักษรหรือความหมายเดิม เช่น
คำว่าบตร หมายถึง ไม่สมาคมด้วย

๔.๑.๒.๒ มีความหมายเพื่อให้ตีความ มีลักษณะดิชม หรือแสดงความเห็นอยู่ในตัว เช่น

คดในช่องอินกระดูก หมายถึง มีสันดานคดโกง

๔.๑.๒.๓ มีลักษณะเป็นคำคม เช่น

ชาวเลียง หมายถึง หยิ่งความคิดเห็น

ซักไซ้ หมายถึง บงการอยู่เบื้องหลัง

๔.๑.๒.๔ มีลักษณะเป็นความเปรียบเทียบ หรือคำอุปมา เช่น

หน้าซัดเป็นไก่อต้ม หมายถึง หน้าซัดมาก

ชนเหมือนลิง หมายถึง ชุกชนมาก

๔.๑.๒.๕ มีลักษณะเป็นโวหารที่มีเสียงสัมผัสคล้องจองหรือย้าคำ เช่น

อ้อมอกอ้อมใจ หมายถึง มีความสุขสบายใจ

เรือขาดหางเสือ หมายถึง ครอบครว้ที่ขาดผู้ดูแล
รับผิดชอบ

๔.๑.๓ ประเภทของสำนวนไทย สำนวนไทยแบ่งประเภทได้เป็น ๔ ประเภท ได้แก่ สำนวน คำพังเพย สุภาษิต และคำอุปมาอุปไมย ดังนี้

๔.๑.๓.๑ สำนวน เป็นถ้อยคำที่เกิดจากการสร้างคำ หรือผสมคำเพื่อให้เป็นคำ หรือถ้อยคำที่มีความหมายใหม่ คำใหม่ที่เกิดขึ้นอาจเป็นกลุ่มคำ (วลี) หรือประโยคก็ได้ และอาจมีเสียงสัมผัสคล้องจองหรือไม่ก็ได้ ที่สำคัญคือความหมายจะไม่ตรงตามรูปคำ แต่จะมีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ ตัวอย่างเช่น

หน้าไหว้หลังหลอก	หมายถึง	ต่อหน้าทำเป็นดี ลับหลังนินทาว่าร้าย
ตาบอดสอดตาเห็น	หมายถึง	อวดรู้ในเรื่องที่ตัวไม่รู้
เกลือกจิ้มเกลือก	หมายถึง	ไม่ยอมเสียเปรียบกัน

๔.๑.๓.๒ คำพังเพย เป็นถ้อยคำที่กล่าวขึ้นมาลอยๆ เป็นคำกลางๆ กล่าวขึ้นเพื่อตีความให้เข้ากับเรื่อง ช่วยให้การสื่อสารได้ความหมายที่ชัดเจนยิ่งขึ้น คำพังเพยอาจมีลักษณะ ตีชม หรือแสดงความคิดเห็น มีความหมายลึกซึ้งกว่าสำนวน แต่ยังไม่เป็นคติสอนใจอย่างสุภาษิต ตัวอย่างเช่น

เกลือกเป็นนอน	หมายถึง	คนในหรือพวกเดียวกันคิดทรยศ
กระเชอกันร้ว	หมายถึง	เป็นคนสุรุ่ยสุร่าย
ขว้างงูไม่พั่นคอ	หมายถึง	ทำอะไรผลร้ายกลับมาสู่ตัวเอง
คลุมถุงชน	หมายถึง	แต่งงาน โดยคู่บ่าวสาวไม่รู้จักกันมาก่อน
ชักหน้าไม่ถึงหลัง	หมายถึง	รายได้ไม่พอกับรายจ่าย
ติเรือทั้ง โกลน	หมายถึง	ตำหนิสิ่งที่ยังทำไม่เสร็จ หรือยังไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไร
นายฟังบ่าว เจ้าฟังข้า	หมายถึง	ทุกคนต้องฟังพาอาศัยกันและกัน
ยกตนข่มท่าน	หมายถึง	ทับถมผู้อื่นเห็นว่าตนเหนือกว่า
เสื่อช้อนเลียบ	หมายถึง	มีความสามารถแต่ไม่แสดงออก
อัฐยายซื้อขนมยาย	หมายถึง	เอาทรัพย์สินจากผู้หนึ่งไปแลกซื้อของมีค่าจากผู้หนึ่ง

๔.๑.๓.๓ สุภาษิต คือ ถ้อยคำที่เป็นคติสอนใจ เป็นถ้อยคำสั้นๆ หรือเป็นบท ร้อยกรอง แต่มีความหมายลึกซึ้งกินใจ สอนให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม มักจะกล่าวในสิ่งที่เป็นความจริง หรือสัจธรรม ส่วนใหญ่จะมาจากหลักธรรมคำสอนของศาสนา หรือคำสอนของนักปราชญ์ บุคคลสำคัญของชาติ ตัวอย่างเช่น

ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว
 คบคนให้ดูหน้า ชื้อผ้าให้ดูเนื้อ
 ช้าๆ ได้พร้าสองเล่มงาม
 ปลุกไมตรีอย่ารู้ร้าง สร้างกุศลอย่ารู้โรย
 ชายข้าวเปลือกหญิงข้าวสารโบราณว่า น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่าอักษณาลัย
 เราก็จิดคิดดูเล่าเขาก็ใจ รักกันไว้ดีกว่าชิงระวังการ
 (อิศรญาณภายิต ของหม่อมเจ้าอิศรญาณ)

๔.๑.๓.๔ คำอุปมาอุปไมย คือ ถ้อยคำที่ใช้ในการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งเพื่อให้เข้าใจได้ง่าย แจ่มแจ้งชัดเจน และเกิดภาพพจน์มากยิ่งขึ้น
 อุปมา หมายถึง สิ่งหรือข้อความที่เทียบมาเปรียบเทียบ (มักอยู่ตอนท้ายของสำนวน)
 อุปไมย หมายถึง สิ่งหรือข้อความที่เปรียบเทียบกับสิ่งอื่น (มักอยู่ตอนต้นของสำนวน)
 ตัวอย่างคำอุปมาอุปไมย

เบาเหมือนปุยนุ่น	หมายถึงเบามาก
กินเหมือนหมู	หมายถึงกินจุ, มุมมาม
คำเหมือนตอตะโก	หมายถึงสื่คำสนธิ
มันคงดั่งศิลา	หมายถึงมันคงมาก

๔.๑.๔ การใช้สำนวนไทย การใช้สำนวน คำพังเพย สุภาษิต และคำอุปมาอุปไมยที่กล่าวมาแล้ว มีแนวทางในการใช้ดังนี้

- ๔.๑.๔.๑ ใช้ให้ตรงความหมาย
- ๔.๑.๔.๒ ใช้ให้เข้ากับเรื่อง
- ๔.๑.๔.๓ ใช้ให้ถูกต้องตามคำเดิม เช่น คาหนังคาเขา ไม่ใช่คาลังคาเขา
- ๔.๑.๔.๔ ไม่ควรใช้มากเกินไปจะทำให้ฟุ่มเฟือย
- ๔.๑.๔.๕ ใช้ให้ถูกต้อง เหมาะสมกาลเทศะหรือโอกาส

๔.๒ โวหาร สามารถ ศักดิ์เจริญ กล่าวว่า โวหารการเขียนคือท่วงทำนองในการเขียนเสนอเรื่อง เป็นลีลาของการใช้ภาษาอย่างมีชั้นเชิงและมีศิลปะ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราว และเกิดความรูสึกตรงตามจุดหมายของผู้เขียน

ลักษณะของโวหาร จะเป็นไปตามวิธีเสนอเรื่อง และความมุ่งหมายของเรื่อง สำหรับโวหารที่นิยมใช้ในการเขียนมี ๕ ชนิด ดังนี้

๔.๒.๑ บรรยายโวหาร เป็นโวหารที่ใช้ในการบอกกล่าวเล่าเรื่อง เล่าข้อเท็จจริงโดยมีจุดประสงค์จะบอกว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้าง และเหตุการณ์เหล่านั้นสัมพันธ์กันอย่างไร บรรยายโวหารเหมาะที่จะเขียนเรื่องประเภทให้ความรู้ เช่น ประวัติ ตำนาน นิทาน จดหมายเหตุต่าง ๆ ทั้งนี้ผู้เขียนควรมีความรู้ในเรื่องที่บรรยาย ใช้ภาษาได้กะทัดรัดชัดเจน และเรียบเรียงเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ไม่สับสนวุ่นวาย

ตัวอย่างบรรยายโวหาร

อ่าวฉลองอยู่ห่างจากตัวเมืองภูเก็ต ๑๑ กิโลเมตร ไปตามถนนเจ้าฟ้า ถึงห้าแยกอ่าวฉลอง เลี้ยวซ้ายไปประมาณ ๑ กิโลเมตร ทะเลบริเวณนี้ไม่เหมาะกับการลงเล่นน้ำเช่นกัน เพราะชายหาดเป็นทรายโคลน แต่เหมาะสำหรับการจอดเรือ ทั้งเรือยอร์ชส่วนตัว และเรือนักท่องเที่ยวไปตามเกาะต่าง ๆ

(ที่มา “ขับรถเที่ยวเลียบชายหาด” : พันไมล์.นามแฝง)

๔.๒.๒ พรรณาโวหาร เป็นการเขียนทำนองรำพัน โดยสอดแทรกอารมณ์และความรู้สึกของผู้เขียน และใช้ถ้อยคำโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์ อารมณ์คล้อยตามไปด้วย โวหารชนิดนี้เหมาะที่จะใช้กล่าวพรรณนาความงามทางด้านศิลปะ ความงามของธรรมชาติ โดยผู้เขียนจะต้องเลือกใช้คำให้เหมาะสม ไพเราะ รัดกุม ให้ความรู้สึกตรงกับสิ่งที่พรรณนา

ตัวอย่างพรรณนาโวหาร

มายืนบนชายหาดแล้วมองกลับไป ทุกคนพูดเป็นเสียงเดียวว่า “สวยจัง” ทรายที่นี้ขาวละเอียด จนต้องหิบบแว่นกันแดดมาสวม ร่มสีขาวตั้งเรียงรายตัดกับสีของท้องฟ้า The Racha รีสอร์ทที่สีขาว บ้านพักแบบ Villa ไล่ระดับไปตามเนินเขาทำให้ชายหาดปรากฏดูเหมือนทะเลแถบเมดิเตอร์เรเนียน หันมองรอบตัวเจอแต่นักท่องเที่ยวต่างชาติ ยิ่งทำให้รู้สึกเหมือนว่ามาอยู่ที่กรีซมากกว่า

(ที่มา “วันเดียวเที่ยวสองเกาะ” : พันไมล์.นามแฝง)

๔.๒.๓ เทศนาโวหาร เป็นการเขียนทำนองอบรมสั่งสอนชี้ให้เห็นคุณและโทษของสิ่งต่างๆ อย่างมีเหตุผล เพื่อจูงใจให้ผู้อ่านคล้อยตาม โดยผู้เขียนต้องใช้ถ้อยคำให้เหมาะสมกับผู้อ่าน อธิบายหรือให้คำจำกัดความสิ่งที่กล่าวถึงให้ชัดเจน แล้วชี้ให้เห็นถึงเหตุและผลที่จะเกิดขึ้น ทั้งนี้ควรมีการยกตัวอย่างอธิบายคุณและโทษให้เห็นจริงด้วย

๔.๒.๔ สาธกโวหาร เป็นการเขียนโดยการยกตัวอย่างหรือเรื่องราว เพื่อประกอบข้อความในเรื่องให้เด่นชัดขึ้น โดยมักเป็นอุทาหรณ์ประกอบในเทศนาโวหาร ทั้งนี้เรื่องที่น่ามายกตัวอย่างต้องสัมพันธ์และสอดคล้องกับเรื่องที่กำลังเขียนอยู่ และเป็นเรื่องที่สมเหตุสมผล

ตัวอย่างสาธกโวหาร

วันนี้เป็นวันเกิดของเรา เราจึงมีวันแม่ วันแม่กับวันเกิดก็คือวันเดียวกัน ถ้าไม่มีวันเกิดก็ไม่มีวันแม่ ถ้าไม่มีวันแม่ก็ไม่มีวันเกิด เมื่อมีวันพ่อ วันแม่ วันเกิดจึงมีเราในวันนี้ ที่เรามา นั่งอยู่ตรงนี้ได้ มากิน มาเดิน มานอนอยู่ตรงนี้ได้ เพราะมีพ่อแม่ใช่ไหม เราจึงได้มาถึงวันนี้ มีลมหายใจ มีความสุขมาถึงวันนี้ ถ้าไม่มีวันนี้ละ...จะมีเราวันนี้หรือ?

(สนอง กตปุญญ : วันเกิดคือวันแม่)

๔.๒.๕ อุปมาโวหาร เป็นการเขียนโดยยกข้อความมาเปรียบเทียบ เพื่อให้เนื้อความชัดเจนขึ้น อาจเป็นการเปรียบเทียบความเหมือนกันของสิ่งของ เปรียบเทียบความขัดแย้ง ลักษณะตรงกันข้าม หรือเปรียบเทียบโดยโยงความคิดผู้อ่านไปสู่ของอีกสิ่งหนึ่ง ทั้งนี้คำหรือข้อความที่ใช้ในการเปรียบเทียบอาจนำมาจากนิทาน วรรณคดี หรืองานเขียนอื่น ๆ ก็ได้

ตัวอย่างอุปมาโวหาร

...เปรียบเหมือนชวานา ผู้หว่านเมล็ดพันธุ์พืชลงในที่นาอันไวก่อนหน้านี้ ก็คราวใดคราวหนึ่งในฤดูแห่งฝน ฝนก็ได้ตกลงมา อาศัยปัจจัยเดิมในอดีตอันได้แก่ เมล็ดพันธุ์นั้นนั่นแหละ ประกอบกับปัจจัยในปัจจุบันที่มี ที่นา น้ำฝน ลม และแสงแดด แร่ธาตุในนา ประกอบพร้อมกัน ณ บัดนั้น เพียงได้รับปัจจัยใหม่ ก็ความเฟื่องฟูของชวานานั้นเอง ต้นพืชใหม่ก็ได้ถือกำเนิดเกิดเป็นต้น ในเวลาต่อมาไม่นานนั่นเอง

(ที่มา ๖๐ คำถามที่ต้องการคำตอบเล่มที่ ๒)

๕. ข้อควรระมัดระวังในการเรียบเรียงถ้อยคำ

การเรียบเรียงถ้อยคำเป็นประโยคหรือข้อความ สิ่งที่คุณสื่อสารทุกคนต้องคำนึงถึงคือ การใช้ถ้อยคำ สำนวน โดยจะต้องใช้ถ้อยคำให้ถูกต้อง กะทัดรัดชัดเจน และสละสลวย ซึ่งสิ่งที่คุณสื่อสารควรระมัดระวังในการเรียบเรียงถ้อยคำมี ดังนี้

๕.๑ เรียบเรียงประโยคให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ โดยวางบทประธาน บทกรรม และส่วนขยายให้ถูกที่ เช่น

พุทธิคามมีความสามารถในการพูดมาก (วางส่วนขยายไม่ถูก)

ควรแก้ไขเป็น พุทธิคามมีความสามารถมากในการพูด

๕.๒ เรียบเรียงประโยคให้สมบูรณ์ได้ใจความชัดเจน เช่น

ลูกไม่สบาย แม่พาไปหาหมอ (ข้อความไม่ต่อเนื่อง)

ควรแก้ไขเป็น ลูกไม่สบาย แม่จึงพาไปหาหมอ

สันติไปกรุงเทพฯ คราวนี้ซื้อหนังสือดีๆ ให้ครูเล่มหนึ่งซี (ไม่ชัดเจน)

ควรแก้ไขเป็น สันติไปกรุงเทพฯ คราวนี้ซื้อนวนิยายเรื่องสี่แผ่นดินให้ครูหน่อยซี

๕.๓ ใช้คำเชื่อมให้ครบถ้วน ถูกต้อง สัมพันธ์กัน เช่น

เขาเป็นคนขยันแต่ซื่อสัตย์
 ควรเป็น เขาเป็นคนขยันและซื่อสัตย์

๕.๔ ไม่ใช้คำฟุ่มเฟือย เช่น

เกิดอุบัติเหตุเครื่องบินตก ผู้โดยสารตายหมดไม่มีผู้ใดรอดชีวิต
 ควรเป็น เกิดอุบัติเหตุเครื่องบินตก ไม่มีผู้ใดรอดชีวิต
 เรากำลังจะเดินทางไปจังหวัด จังหวัดหนึ่งซึ่งมีความสำคัญและมีชื่อทาง
 ประวัติศาสตร์ คือ จังหวัดอยุธยา
 ควรเป็น เรากำลังจะเดินทางไปจังหวัดอยุธยาซึ่งเป็นจังหวัดที่สำคัญ และมีชื่อทาง
 ประวัติศาสตร์

๕.๕ ไม่ใช้คำซ้ำซากในประโยคเดียวกัน เช่น

เขานั่งพักมาเวลาที่รอคอยคุณแม่
 ควรเป็น เขานั่งพักมาเวลาที่คอยคุณแม่
 ห้ามไม่ให้เดินลัดสนาม
 ควรเป็น ห้ามเดินลัดสนาม

๕.๖ ไม่ใช้สำนวนต่างประเทศ และคำต่างประเทศ ในกรณีที่ใช้คำไทยแทนได้

ประชาชนแอนตี้รัฐบาลเผด็จการ
 ควรเป็น ประชาชนต่อต้านรัฐบาลเผด็จการ
 เขาพบตัวเองอยู่บนเตียงนอน
 ควรเป็น เขาอนอยู่บนเตียง

๕.๗ ข้อความเดียวกันควรใช้คำในระดับเดียวกัน เช่น

ลูกสาวของเขายืนยันเรียนมากกว่าบุตรชาย
 ควรเป็น ลูกสาวของเขายืนยันเรียนมากกว่าลูกชาย หรือ บุตรสาวของเขายืนยันเรียน
 มากกว่าบุตรชาย

๕.๘ ใช้คำเปรียบเทียบให้ถูกต้อง เช่น

คุณพ่อเป็นคนดี เวลาโกรธเหมือนไฟไหม้ฟาง
 ควรเป็น คุณพ่อเป็นคนดี เวลาโกรธเหมือนไฟไหม้ป่า

๕.๙ ไม่ใช้คำที่มีความหมายขัดแย้งกัน เช่น

คนร้ายรวกระสุนใส่เจ้าหน้าที่หนึ่งนัด
 ควรเป็น คนร้ายยิงเจ้าหน้าที่หนึ่งนัด

นักกีฬาต่อสู้ วิ่งไปอย่างรวดเร็ว

ควรเป็น นักกีฬาวิ่งไปอย่างรวดเร็ว

๕.๑๐ ไม่ใช่คำกำกวม เช่น

ฉันขายรถพี่

ควรเป็น ฉันขายรถแก่พี่ หรือ ฉันขายรถของพี่

เขาไม่กินข้าวเย็น

ควรเป็น เขาไม่กินอาหารเย็น

กิจกรรมท้ายบท

เรื่อง การเรียบเรียงถ้อยคำ

ตอนที่ ๑ ให้นักศึกษาจับใจความสำคัญของข้อความในแต่ละย่อหน้า

๑. ความรู้ที่ได้มาแต่ละคนต้องได้รับด้วยตนเอง คือ ต้องคู่ด้วยตนเองฟังด้วยตนเองขออืมตาคนอื่นไม่ได้ ขออืมหูคนอื่นไม่ได้ ขออืมใจคนอื่นไม่ได้ ต้องทำด้วยตนเอง และเมื่อได้แล้วก็เห็นแจ้ง เห็นวิชานั้นชัดแจ้งมากหรือน้อยก็แล้วแต่คน ถ้าคนที่เรียนคืออย่างเหมาะสมก็จะได้รับความรู้ที่แจ่ม พอสมควรในวิชานั้น นี่เป็นขั้นแรก

(พระบรมราชาบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)

๒. “...นอกจากแต่ละคนจะต้องเชี่ยวชาญในวิชาเฉพาะของตนแล้ว ยังจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเปิดตาเปิดใจให้กว้างขวางสว่างไสว เพื่อเรียนรู้ให้ทั่วถึง และเพื่อประสานกับนักวิชาการอื่นๆ และคนอื่นๆ ให้ได้โดยสอดคล้องด้วย ประการสำคัญที่สุด ในเมื่อปฏิบัติงานอันใดกับผู้อื่นแล้ว จะต้องพยายามร่วมกันพิจารณาปรึกษาทำความเข้าใจกันให้ได้ พร้อมกับระมัดระวังปฏิบัติการให้เกื้อกูลส่งเสริมกันโดยตลอด งานที่ทำจึงจะบรรลุผลเลิศ และเกิดประโยชน์ที่สมบูรณ์ตามความมุ่งประสงค์ได้...”

(พระบรมราชาบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)

๓. “...การที่จะกระทำการใด สิ่งใดให้สำเร็จผลได้สมบูรณ์ดีงามไม่บกพร่อง ต่างพร้อมนั้น สำคัญอยู่ที่จะต้องมีกำลัง กำลังนี้เป็นกำลังภายในตัวบุคคล ซึ่งบุคคลจะต้องสร้างให้แก่ตนเอง เพราะไม่มีใครจะสามารถสร้างให้ได้...”

(พระบรมราชาบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)

.....

.....

๔. “...คนไทยนั้น ไม่ว่าจะอยู่แห่งหนใด ก็ต้องถือว่าเป็นคนไทย คงนั้น ผู้ที่มาอยู่ในต่างประเทศ จึงมีหน้าที่ผูกพันเป็นภาระสำคัญประจำตัวอยู่สองอย่าง คือการรักษาเกียรติคุณประเทศ เกียรติคุณของชาติไทย คนไทยให้เจ้าของประเทศเขายอมรับนับถือว่าเป็นผู้เจริญ เป็นผู้มีอิสรภาพ มีคุณธรรม และวัฒนธรรมไม่ด้อยกว่าคนชาติอื่น กับการสังเกตทุกสิ่งทุกอย่างด้วยความฉลาด รอบคอบ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องแตกฉาน สามารถเลือกสรรนำมาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ ให้เกิดเป็นความเจริญมั่นคง แก่ตนและแก่บ้านเมืองไทยของเรา...”

(พระบรมราชาบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)

.....

.....

.....

๕. “...แม้ทุกคนจะออกไปประกอบอาชีพการงานแล้ว ก็ยังมีหน้าที่ที่จะต้องศึกษาเพิ่มเติมอีก เพราะวิทยาการในโลกมีมากมายทั้งยังคลี่คลายพัฒนาต่อเนื่องกันไม่ขาดสาย ที่สำคัญที่สุดก็คือ วิทยาการทั้งหลายนั้นมีส่วนที่สัมพันธ์กัน และประกอบส่งเสริมกันทั่วทุกสาขา ผู้มีวิชาอย่างหนึ่ง จำเป็นต้องทราบถึงวิชาอย่างอื่นด้วย...”

(พระบรมราชาบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)

.....

.....

.....

๖. “...ทุกคนที่ร่วมงานกัน จำเป็นต้องพึ่งกันอาศัยกันและกัน ทั้งผู้มีความรู้ความสามารถสูงทั้งผู้มีความรู้ความสามารถด้อยกว่า ถ้าบัณฑิตมีความคิดเห็นต่อการทำงานของตนดังนี้ ก็จะสามารถ ดำเนินชีวิต และกิจการทุกอย่างให้ราบรื่นและมั่นคง จนบรรลุความสำเร็จพร้อมทั้งความเจริญก้าวหน้าได้ทุกอย่าง...”

(พระบรมราชาบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)

.....

.....

.....

ตอนที่ ๒ จงเลือกคำในวงเล็บซึ่งเหมาะสมกับข้อความในประโยคต่อไปนี้

๑. เขาอ่อนวอนขอซื้อต่างหูเพียง (วง, คู่, ขอน) เดียว ฉันจึงไม่อยากขายให้ เพราะที่เหลือจะขายยาก
๒. โรงละครอสังการมอปปี้ชวา จำนวน ๒ (อัน, เล่ม, เล่า) ให้แก่วิทยาลัย
๓. ธงชาติไทยมี ๕ (แถบ, ชั้น, ผืน) มีสี ๓ (แถว, สี, ดวง)
๔. ผ้า ๑ (ก๊อ, โหล, คู่) มีผ้า ๒๐ (แถบ, ผืน, กุ้ง)
๕. ช่วยซื้อไหมให้ซัก (เข็ด, กลุ่ม, ใจ) หนึ่งเถาะนะ ไหมไม่พอปัก
๖. ฉันจะไปช่วยพ่อยกขอสุนัขที่บ้านลงขอไว้ตั้ง ๓ (อัน, ปาก, ตัว)
๗. ขอพลู ๕ (มวน, ม้วน, จีบ) จะเอาไปถวายพระ
๘. มีศาลเจ้าตั้ง ๓ (ศาล, แห่ง, ที่) อยู่บริเวณนี้

ตอนที่ ๓ จงเลือกคำตอบในวงเล็บเติมลงในช่องว่างให้เหมาะสมกับข้อความ

๑. เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น บุคคลแต่ละคนย่อมไม่เหมือนกัน (ต่อ, กับ, สำหรับ)
๒. อธิปทีกรมอุตุนิยมวิทยา ถวายความคิดเห็น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (แต่, ต่อ, สำหรับ, ใน)
๓. เขาเน้นเสมอว่า กลัวอะไร ความจน (ต่อ, ซึ่ง, ใน, กับ)
๔. ผู้ที่ปรารถนา ต้องแสวงหาความรู้ (การก้าวหน้า, การรุดหน้า, ความก้าวหน้า, ความรุดหน้า)
๕. เขาเขียนบทความ เหตุการณ์ในปัจจุบัน (เกี่ยวแก่, เกี่ยวกับ, เกี่ยวพัน, เกี่ยวข้อง)
๖. เขามาโรงเรียน ไม่เรียนจึงสอบตก (กับ, มิฉะนั้น, ด้วย, แต่)
๗. พู่ฟู่เป็นสุนัข สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร (ใน, ของ, สำหรับ)
๘. ลำธารสายนี้ไหลมา ยอดเขาสูง (ตั้งแต่, แต่, แห่ง)
๕. สถานที่ท่องเที่ยวในเขตอุทยาน ชาติหมู่เกาะเกตรา (ของ, แห่ง, ที่)
๑๐. แสงอาทิตย์ให้ความอบอุ่น เราอยู่ตลอดเวลา (กับ, แก่)

ตอนที่ ๔ จงแก้ไขประโยคต่อไปนี้ให้กะทัดรัด

๑. เขานั่งพักมาเวลาที่รอคอยคุณแม่

.....

.....

๒. ภาษาไทยในปัจจุบันนับวันจะเสื่อมลงไปทางที่ไม่สมควร

.....

.....

๓. เขาเดินทางไปเยี่ยมบ้านคุณลุงที่อยู่ชาน

.....

.....

๔. สถาบันนี้เป็นที่ที่คนทั่วไปหมายปองจะเข้าศึกษา

.....

.....

๕. เขาใช้เงินสุรุ่ยสุร่ายเกินจำเป็น

.....

.....

๖. เขาเดินเข้ามาหาฉัน

.....

.....

๗. ๓ โจรปล้นร้านทอง

.....

.....

๘. หน้าตาถอดแบบมาจากพ่อต้นแบบของเขา

.....

.....

๙. เธอใจใหญ่ใจกว้างเกินตัว เจริญคนทั้งบริษัทไปเลี้ยง

.....

.....

๑๐. แก่เกิดสติผิดปกคิบ้าดีเดือดอะไรถึงชั่วรวดเร็วอย่างนี้

.....

.....

